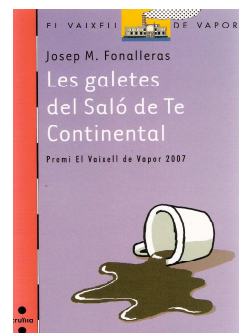

LES GALETES DEL SALÓ DE TE CONTINENTAL

<i>Títol</i>	Les galetes del Saló de Te Continental
<i>Autor/a</i>	Josep M. Fonalleras
<i>Il·lustrador/a</i>	Leonard Beard
<i>Editorial</i>	Cruïlla
<i>Ciutat</i>	Barcelona
<i>Any d'edició</i>	2007
<i>Col·lecció</i>	El Vaixell de vapor, sèrie taronja núm. 159
<i>Pàgines</i>	

<i>Edat recomanada</i>	A partir de 9 anys
<i>Realització</i>	
<i>Temporització</i>	

RESUM

La Beatriu té una relació especial amb l'avi Tomàs. Cada dimarts i cada dijous, l'avi va a buscar-la a l'escola i l'acompanya a classe d'escacs. Després van a berenar al Saló de Te Continental, una mena de "casino" on fan les millors galetes de Barcelona. Al Saló de Te Continental cada tarda li porten a la Beatriu una galeta molt especial amb forma de lletra. Serà l'inici d'una narració sobre algun moment de la vida de l'avi (per exemple E d'escopeta).

Algun dia també van de llibreries o a veure exposicions. Serà en una d'aquestes visites a una exposició de fotografies de l'època de la Guerra Civil que l'avi es reconeixerà en una, jugant amb els seus amics d'infantesa. No podrà evitar l'emoció i les llàgrimes.

Una coincidència posa a la nena sobre la pista dels infants (ara avis) que apareixen a la fotografia i la possibilitat d'organitzar una festa per celebrar els 80 anys de l'avi Tomàs pren força.

"Parlaré amb els del Saló de Te Continental i els diré que preparin un pastís ben gros, amb tot de galetes al voltant. Galetes en forma de lletres que diguin: PER MOLT ANYS, TOMÀS. Segur que em diran que sí. Quedarem per fer-ho un dissabte, la vigília de l'aniversari. D'aquí a tres setmanes. Els diré que després ja passarà la mare i ho pagarà tot."

OBJECTIUS

- Comprendre i emocionar-se amb la història que s'explica.
- Elaborar una exposició de fotografies sobre la memòria història.
- Fer un llibret col·lectiu amb textos relacionats amb les fotografies trobades, partint de l'esquema que fa servir l'autor amb les galetes.

MATERIAL

- Llibre *les galetes del Saló del Te Continental* de Josep Maria Fonalleras.
- Fotografies impreses de la guerra civil espanyola.

- Cartolines per fer-ne els marcs de les fotografies que formaran l'exposició.

PROPOSTA D'ACTIVITATS

Després de la lectura

Primera part (1 sessió)

El mestre proposa la relectura del capítol número 9. Aquell que comença així:

La fotografia que l'avi mirava quan es va desmaiar era la d'uns nens que n'afusellaven uns als altres. Bé, dit així, és una cosa molt gruixuda. La veritat és que tot ho feien de per riure, com de mentida. Eren nens amb pantalons curts i amb jersei. Duïen una mena de barrets al cap, fets de paper, com unes gorres de soldat. I tenien arcs i fletxes fets per ells mateixos. I també unes escopetes de fusta.

A la pàgina següent l'il·lustrador ens mostra un dibuix de la fotografia que ha vist l'avi.

Es fa la pregunta sobre si aquesta fotografia de la qual parla l'autor existeix de debò o és una ficció inventada per l'autor.

Es proposa una recerca a internet sobre el fotògraf Agustí Centelles per tal de conèixer la seva obra i, sobretot, per veure si som capaços de localitzar la fotografia objecte de la narració.

Segona part (2 sessions)

Els alumnes aporten la fotografia que mirava l'avi Tomàs i d'altres que traten del mateix tema, de la guerra civil. Fàcilment, a través d'internet es poden trobar algunes pàgines que parlen del fotògraf Agustí Centelles (per exemple a la wikipèdia) i localitzar moltes bones imatges per crear una petita galeria.

Es proposa la visió d'aquestes imatges i s'apunta la possibilitat de fer una exposició en algun lloc de l'escola sobre la guerra civil i la postguerra. Són ideals els passadissos o els espais comuns.

Tercera part (5 sessions)

Un cop muntada l'exposició es poden fer uns escrits, prenent com a base les fotografies de l'exposició, el títol dels quals ha de començar tal com passa a *Les galetes del Saló de Te Continental*, per exemple «H d'heroi», «E d'escopeta», «G de guerra», etcètera.

Es pot repartir una lletra a cada alumne i associar-la a una de les fotografies exposades.

És convenient acabar el treball enquadrant un llibret amb tots els escrits. Un llibret per a cadascú.

PER SABER-NE MÉS

L'AUTOR

Josep M. Fonalleras va néixer a Girona l'any 1959. És escriptor i articulista. Llicenciat en Filologia Catalana, ha treballat a l'administració pública, i ha publicat nombrosos articles en premsa, sobretot a mitjans com La Vanguardia, l'Avui o El Punt. També ha col·laborat sovint a Catalunya Ràdio. D'aquests escrits, alguns han estat publicats en forma de llibre, dins reculls com *Interior de balena* (1991) o *Itinerari recomanat* (2003). La seva narrativa es mou al voltant de dos eixos genèrics, el conte i la novel·la. Amb la brevetat del conte o del relat curt ha assolit els seus millors treballs, que han vist la llum en diversos llibres, com ara *El rei del mambo* (1985), *Botxenski i companyia* (1988) o *Avaria* (1990). El 2003 va reunir bona part dels seus relats al llibre *Llarga vista*, publicat per l'editorial Empúries, que també aplegava peces inèdites. Ha guanyat el premi Ciutat de Palma del 1997 amb *La millor guerra del món*.

De les seves novel·les per a infants i joves destaquem *Gertrudis i els dies*, *Els tràfecs d'en Tòfol*, *el pèsol i la faveta lilós*, *Demà anirem al camp*, *Joan!*, *La foto d'en Marçal*, *Diari de la Laia*, *la final d'en Gorka* i *El mag del frac*.

Amb *Les galetes del Saló de Te Continental* va guanyar el Premi "Vaixell de Vapor" l'any 2007.

La crítica ha escrit:

Galetes de lletres

La fotografia a la qual fa referència en aquest relat Josep M. Fonalleras, guanyador del premi El Vaixell de Vapor 2007, és una de les més conegudes del pioner en fotoperiodisme català, Agustí Centelles. Unes criatures juguen a afusellar amb escopetes de fusta en plena guerra civil. Es va exposar, amb altres de l'època, al Palau de la Virreina en una mostra d'homenatge a l'autor. I és a partir d'aquesta visita que l'autor crea una situació de mirada cap a la memòria històrica a través d'un avi i la seva néta.

Desvelem una part del secret, que no fa cap mal: l'avi es reconeix en aquella foto. És un dels petits que afusellen de mentida els condemnats de ficció. Fa ja més de quinze anys, imatges similars a la que en el seu dia va fer Centelles amb la seva Leica, arribaven de fotoperiodistes fetes en

barris o descampats de Bòsnia on hi havia criatures jugant a la guerra. Per tant, el relat de Fonalleras, malgrat el viatge enrere, manté una referència encara fresca.

La història, segons l'opció narrativa que hagués pres l'autor, hauria pogut desviar-se senzillament cap al record. Però en aquest cas —i aquesta és la guspira que fa atractiu el relat— utilitza l'anada a un cafè de l'avi i la néta, on serveixen unes galetes que, prèvia conxorxa de l'avi i un dels cambrers, porten gravada una lletra majúscula. Cada lletra incita l'avi a explicar a la néta un episodi de la guerra civil en la seva infància: La E d'exèrcit, la T de tifus, la H d'home volador, la G de guerra...

Seria massa senzill, però, si el relat es limités a aquesta narració. Per això, hi ha una entrada (els escacs) i una sortida (el destí inexorable) que creen els ingredients de sorpresa o de burxada als sentiments del lector.

El relat, breu i rodó, no té fissures. Només s'escapa una mica pel cantó de la ficció quan la petita protagonista és capaç de reunir la majoria de supervivents d'aquella fotografia en una mena de berenar-homenatge al seu avi.

És cert que Internet, a vegades, fa miracles, però la localització a Mèxic d'un dels avis de la fotografia, ara ja mort, i a través d'una escola on el seu fill exerceix de director, simplement amb la recerca del seu nom entre una desena, valora el paper actual de la xarxa molt per damunt del que en realitat acostuma a oferir a l'internauta.

Però la literatura necessita sovint d'aquestes escapades i a vegades la ficció s'anticipa al futur. Si la capacitat d'informació que acumula i acumularà la xarxa creix com sembla previsible, és molt probable que una recerca amb un resultat com l'esmentat sigui, d'aquí a molt poc temps, el pa de cada dia, sempre, és clar, que algú introdueixi abans la informació a dins.

I quan això passi... ¿caldrà recórrer a la memòria personal com ara, la dels avis, o tot haurà quedat enregistrat fins a tal extrem que un simple clic al teclat ens traurà de qualsevol mena de dubte? En el cas dels protagonistes del relat de Fonalleras seria una llàstima perquè, l'avantatge que tenen és que piquen galetes que, pel que s'intueix, tenen pinta de ser no només portadores de lletres i de memòria sinó de dolçor i d'amistat.

Andreu Sotorra

Revista Digital Cornabou (4-12-2007)

Altres llibres recomanats sobre la memòria històrica:

Infantil

Ros, R.; Cabestany, S. **Els Tres tambors**. Barcelona: Tantàgora, 2007

Bernard, H.; Charpentier, O. **Guernica**. Barcelona: Hipòtesi, 2008

Rayó, M. **El Camí del far**. Barcelona: Edebé, 2005

Portell, J. ; Blanch, I. **Fill de rojo**. Barcelona: Tantàgora, 2007

Novel·la Juvenil

Agur, M. **Un Año en el faro**. Santa Marta de Tormes: Lóquez, 2008

Fillol, L. ; Clapers, J. **Demà farà bo**. Barcelona: Pírenme, 1987

Delgado, J. F. **Els Llops de la lluna roja**. Barcelona: Empúries, 2002

Cela, J. **Silenci al cor**. Barcelona: Editors Associats, 1999

Sotorra, A. **Els Silencis de la Boca de la Mina**. Barcelona: Cruïlla, 2007

Còmic

Giménez, C. **Los Desastres de la guerra...** Barcelona: Glénat, 2007

Jiménez, C. **Paracuellos** (4 vols.). Barcelona: Glénat, 2000 - 2003

VVAA. **Nuestra guerra civil**. [Córdoba]: Ariadna, 2006

VVAA. **Tormenta sobre España: 1936-1939**. Barcelona: Glénat, 2008